

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב): - שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

טעמו וראו כי טוב השם

משא רבינו שליט"א במעמד פתיחת הזמן השבוע בישיבת פוניבז'

מטבעו הוא עיר פרא, ו"האדם" שבו עדיין צריך להיוולד, והוא עדיין אינו בן אדם, ובמה וכיצד הוא נהיה בן אדם: על ידי ספרי המוסר!

וכידוע זה גם נותן חיים מאושרים, ואני יודע זאת מהרבה משפחות, שראש המשפחה התחיל ללמוד ספרי מוסר, ובמשפחה הופתעו לראות את השינוי אצלו, ושאלו מה קרה איתך וכיצד השתנית? שנהיה אדם אחר לגמרי, ויש אווירה נעימה בבית, עם חיים אחרים, חיים מאושרים, ומה קרה? הוא התחיל ללמוד מוסר! וזוהי התועלת שיש מספרי המוסר, שנותנים לאדם מדרגה, ולא כולם יודעים את זה, אך כמו שאמרנו "טעמו וראו כי טוב השם", ובכך מקבלים את החיזוק.

הלומד מוסר בקביעות – בהתעלות תמידית

ולכן סדר המוסר הקבוע בישיבה אינו מידת חסידות אלא הוא דבר הכרחי לרוחניות, ומי שאין לו קביעות יום יומית בספרי מוסר הוא אדם אחר, ואם יש לו קביעות הוא משתנה ונעשה אדם אחר ובעל מדרגה, ובכל יום מוסיף עוד מדרגה ועוד מדרגה, וכך הוא עולה מדרגה לדרגה בכל יום, על ידי התמדה וקביעות בזה, ביישוב הדעת בלי מתח, בלי מאמצים ובלי קשיים.

ולומדים מה שמעניין, כי לימוד שמשעמם אינו משפיע, מעניין מה שאומר המסילת ישרים, שיש בו עשרים ושישה פרקים, ומעניין לדעת מה הוא אומר ומה הוא מחדש, וכן החובות הלבבות, שיש בו עשרה שערים, ושערי תשובה שהוא ארבעה שערים, מה הם מחדשים, וזה נותן חיים מאושרים, טעמו וראו כי טוב השם!

ובגמרא אמרו (ברכות לב, ב) ארבעה דברים צריכים חיזוק, תורה ומעשים טובים וכו', ופירש רש"י מהו חיזוק? "שיתחזק אדם בהם תמיד ובכל כוחו", ראשית צריכים שיהיה 'תמיד', בכל יום, אחרת זה לא חיזוק, ואם זה לא תמיד ומפסיקים יום אחד כבר יש ירידה, כי כך הטבע, שיש יצר הרע וצריכים חיזוק תמידי כנגדו, ו'תמיד' זה בכל יום ויום, אבל רש"י מוסיף גם שצריך 'בכל כוחו', והיינו עם כל כוחות הגוף וכוחות הנפש, כל אחד לפי כוחו, ולא יותר מכוחו, כי זה מזיק, התאמצות יותר מהכוחות גורמת נזק, אבל לפי כוחו כמה שהוא יכול, אם הוא עוסק בחיזוק תמיד אזי בכל יום זה עלייה מדרגה לדרגה, ובכל יום מוסיף עוד ועוד התעלות.

אשרינו מה טוב חלקנו שאנו יודעים מזה, שיש לנו רש"י שמלמדנו את הדרך בזה, ויש לנו ספרי מוסר, וגם החפץ חיים בזמנו כתב (בית ישראל פ"ט) שבזמננו רואים במציאות שאין ברירה, וסדר המוסר בישיבות הוא דבר הכרחי לרוחניות של התלמידים, ואין עצה אחרת, רק קביעות יום-יומית בספרי מוסר, שאז יש הצלחה ברוחניות, ובלי זה יורדים, אבל אם יש קביעות יומית אזי לא רק שלא יורדים, אלא עולים! ובכל יום מוסיפים עוד דרגה ועוד דרגה ועוד דרגה, והאדם אינו מרגיש כלל איך שהוא משתנה, אבל הוא משתנה, ונעשה בריה חדשה. זהו הענין של סדר המוסר שבישיבה, שאינו מידת חסידות.

הבא ליטהר – הצלחה תלויה בזכויות

וכבר אמרו חז"ל (יומא לח, ב) הבא ליטהר מסייעין אותו, מי שבא להיטהר ומבקש להתחזק ברוחניות, מן השמים מסייעים אותו

הסקרנות במילי דעלמא – בטלה

יש טבע של סקרנות, אדם יש לו סקרנות, ורוצה לדעת חדשות, מה נעשה באמריקה ובכל העולם, ואף בדברים שאינם נוגעים לו כלל, הוא מתעניין ורוצה לדעת מה היה, ולא רק מה יהיה, אלא גם מה שכבר היה, ומזה מתפרנסים כל העיתונים, שממלאים את הסקרנות לדעת מה היה, כי כן טבע בני האדם. אבל מה הרווח מזה, הרי אין שום רווח מהסקרנות, וכי זה משנה לאדם אם הוא יודע או לא יודע? הרי זה לא משנה, אבל כך הטבע, שיש סקרנות.

ונמצא לפי זה, שאנו בני תורה, אם אנו ניתן לטבע הסקרנות שישלוט עלינו, זה יהיה בטלה וביטול תורה, כי אין שום תועלת מהידיעות מה שהיה ומה שיש בעולם, ובשבילנו זה לא משנה, ואין שום רווח בזה, לכן הסקרנות הזו לדעת חדשות היא ביטול תורה.

ניצול הסקרנות לדברי תורה

אבל לעומת זה יש סקרנות טובה, סקרנות לדעת מה הגמרא אומרת, מה רש"י אומר ומה תוספות אומרים, מה אומרים הראשונים והאחרונים, מה אומר הרמב"ן ומה אומר המהרש"א, ומה אומרים החזון איש והבריסקער רב, מה אומרים גדולי התורה, סקרנות לתורה! וזוהי סקרנות מצוינת, שהיא דבר טוב מאד, עסק התורה, אשריך בעולם הזה, כמו שאמרו (אבות פ"ו) ובתורה אתה עמל ואם אתה עושה כן אשריך, וזה חיים מאושרים.

ומה העצה לכך? צריכים חיזוק. אבל איך מתחזקים, יש טבע של סקרנות, והאיך מתגברים על הטבע הזה, הדרך היא על ידי חיזוק, אבל כיצד עושים את החיזוק? **העצה היחידה היא לימוד ספרי המוסר**, שבספרי המוסר כתוב מה הם חובות הלבבות, מהו החוב שהתורה מחייבת את הלב היהודי, שיהיה על פי התורה, הלב על פי התורה, לא רק הדיבורים והמעשים אלא גם הלב, לב על פי התורה, לב עם אהבת הבריות, ועם שמחה של מצוה, ועם אהבת תורה, אהבת עסק התורה שהוא 'אשריך בעולם הזה'.

זוהי הדרך, להשתמש עם הטבע לסקרנות הזו, לסקרנות של תורה שהיא אשריך בעולם הזה, אבל זה נגד הטבע וצריכים חיזוק לזה, והעצה היא לימוד ספרי המוסר, שנותנים חיזוק והבנה מה כדאי ומהו האושר בעולם הזה, כל ספרי המוסר.

ספרי המוסר מביאים לשלמות ואושר

ויש הרבה ספרי מוסר, ובישיבות יש ארבעה ספרי מוסר ידועים: חובות הלבבות, מסילת ישרים, שערי תשובה, וארחות צדיקים, ויש עוד ספרי מוסר, כגון ספר פלא יועץ, שהוא ממש מחיה נפש, **טעמו וראו כי טוב השם! ומי שלא טעם את הטעם אינו יודע מה זה, מהו הטעם שיש בספרי המוסר**, ומפחד מזה, יש כאלה שמפחדים ללמוד מוסר, אבל זה לא מפחד, אלא נותן חיים מאושרים, אשריך בעולם הזה, שאדם יודע האיך לקבל את השלמות.

והאדם מטבעו אינו מושלם, אדם לא נולד עם השלמות, וכבר נאמר (איוב יא, יב) "עיר פרא אדם יולד", וביארו בעלי המוסר, כי האדם

בסייעתא דשמיא, וכיצד הוא 'בא ליטהר'? על ידי שעושה משהו, ומה צריך לעשות בשביל להיטהר? לעסוק בספרי מוסר! ומי שלומד מוסר בסדר המוסר הוא בא ליטהר ויש לו סיעתא דשמיא, כי צריך זכויות לסייעתא דשמיא, וכיון שהוא בא ליטהר ומשתדל על ידי לימוד המוסר, זוהי זכות לסייעתא דשמיא.

וכן כל הצלחה ברוחניות תלויה בזכויות, וכגון מי שיש לו איזה השפעה רוחנית, משפיע תורה או יראת שמים ומידות טובות, לכל השפעה שאדם משפיע יש זכויות קודמות, כמו שאמרו (אבות ה, יח) משה זכה וזיכה את הרבים, משה רבינו היה צריך זכויות כדי לזכות את הרבים, והוא קודם 'זכה' בעצמו, ועל ידי זה 'זיכה את הרבים', זכויות קודמות נותנות זכות להיות מזכה הרבים, וזהו דבר שרבים טועים בו ואינם יודעים מזה, וחושבים שיכול להיות מזכה הרבים בדרך הטבע, אבל אין דרך הטבע, אלא רק בזכויות.

וחשוב לדעת את זה, כל אחד ואחד רוצה הצלחה בתורה, וצריך זכויות לזה! והזכויות הם מידות טובות ויראת שמים והתמדה בתורה, תורה עבודה וגמילות חסדים, שהם שלושת הדברים שעליהם העולם עומד (אבות א, ב), ואלו הם הזכויות שעל ידם בודאי יש סיעתא דשמיא, כמו שאמרו הבא ליטהר מסייעין אותו.

כל אחד שמתחזק משפיע על אחרים

וכשנמצאים בתוך ציבור, כל אחד שמתחזק משפיע על השני, בלי שידבר כלל, עצם המציאות משפיעה, כי כשאדם מתחזק הוא מתקדש,

ומקודש בקדושת התורה, ומשפיע קדושה גם על סביבותיו, וידוע שישבה שנמצאת בתוך איזה מושבה, מקדשת את המקום ומשפיעה קדושה על כל המקום.

לכן כל אחד שהוא מחוזק, הרי הוא מקדש את עצמו וגם משפיע השפעה על החברים שלו ועל כל אלו שרואים אותו, כי הקדושה משפיעה, וזו השפעה רוחנית, בלי דיבורים ובלי הסברה, כך המציאות, שמי שהוא מחוזק הוא מתקדש, ומשפיע קדושה וחיזוק.

ולכן כשנמצאים בציבור, מי שלומד מוסר, שזהו החיזוק ההכרחי ביותר לרוחניות, הרי הוא משפיע גם על אחרים, וכל אחד שלומד מוסר מלבד התועלת שיש בזה לעצמו שהוא בא ליטהר, הוא גם מטהר ומשפיע על אחרים, ואלו הם הזכויות שכל אחד ואחד יכול לזכות בהם, כל מי שנמצא בתוך ציבור יכול לזכות לזה, וכאמור ההצלחה ברוחניות היא רק בזכויות, על ידי זכויות רוחניות.

בעזרת השם מן השמים ירחמו עלינו, על כל אחד ואחד מאיתנו, ואני מתכוון גם עלי, שנזכה לעשות את כל המעשים הנצרכים להצלחה ברוחניות, מן השמים ירחמו עלינו שנזכה למעשים האלה שגורמים הצלחה ברוחניות בעזרת השם כן יהי רצון.

דברי רבינו שליט"א בכנסייה הגדולה של 'לב לאחים'

שנינו בפרקי אבות, משה זכה וזיכה את הרבים. קודם זכה, ואחר כך זיכה את הרבים. כך הסדר, זיכו הרבים צריך זכויות קודמות. ובמה זכה משה רבינו? יש מדרש, שהיה מרחם על הבריות, כשהיה רועה את הצאן. זכות קודמת נותנת אחר כך זיכו הרבים. משה זכה ואחר כך זיכה את הרבים. בלי זכויות קודמות אין זכות לזכות את הרבים, כך המציאות. וטעות גדולה היא לאלו שחושבים ששייך זיכו הרבים בלי זכויות קודמות, לא שייך דבר כזה.

כל אלו הפעילים שמזכים את הרבים, האנשים והנשים, כל המזכים את הרבים, זו ראייה שיש להם זכויות קודמות. ומה הם הזכויות הקודמות? אי אפשר לדעת, זה דברים נסתרים. זכויות קודמות נותנות זכויות לזיכו הרבים, ולא שייך אחרת. כל אחד ואחד מאלו שנמצאים פה ושלא נמצאים פה, שמזכים את הרבים, יש להם זכויות קודמות! אשריכם שזכיתם בזכויות להיות מזכים את הרבים, כי זיכו הרבים זה זכויות עצומות.

ובחובות הלבבות (שער אהבת השם פ"ו) מדבר על זה, שמי שמזכה את הרבים, כל המעשים הטובים שעושים המושפעים, שייכים לו, ונחשב כמו שהוא עשה. ולכן משה רבינו שזכה וזיכה את הרבים, ההמשך הוא שזכות הרבים תלוי בו, והפירוש בזה, שכל הזכויות של הרבים, של כלל ישראל, מימות משה רבינו עד סוף כל הדורות, זה שייך למשה רבינו, ומשה רבינו יש לו את כל הזכויות של כלל ישראל ממתן תורה עד סוף כל הדורות, כל הזכויות, של כל אחד ואחד, וכל אחת ואחת, והבל תינוקות של בית רבן, הבל פיהם שאין בו חטא, הכל שייך למשה רבינו!

ומה הוא מרוויח? מה יש לו מזה, מה הרווח? וכי חסר עולם הבא למשה רבינו? ברם, אין לנו מושג מה הם תענוגי העולם הבא, והם תענוגים שאין להם סוף, אין סוף לתענוגי העולם הבא, אין סוף! אין סוף! וכמו שאין סוף למספרים, ויש אחד ושתיים ואלף ואלפיים ומיליון ומיליארד וכו', כך אין סוף לתענוגי העולם הבא, באיכות, אין סוף לאיכות של תענוגי העולם הבא, ומשה רבינו זכות הרבים תלוי בו ויש לו את הזכויות של כלל ישראל, של כל אחד ואחד מכלל ישראל עד סוף כל הדורות, הכל שייך למשה רבינו. זה המעלה והזכויות הגדולות של מזכה הרבים.

אשרינו ואשריכם מזכי הרבים, אשרינו שיש לנו ברוך השם ציבור כזה מזכי הרבים שבזכותם זוכה כלל ישראל, וכל אחד ואחד מגן, תורה מגנא ומצלא, גם על אחרים, אלו המזכים זוכים לזכות את כל הקיום של כלל ישראל, הקיום הגשמי והקיום הרוחני, הכל מכוח השפעת אלו המזכים את הרבים, והכל זכויות של חיי נצח, תענוגי נצח שאין לשער, ואשריך בעולם הזה גם כן, תענוגי העולם הזה, אשריך בעולם הזה, אבל גם תענוגים שאין סוף, בעולם הבא.

אלו הם הזכויות של מזכי הרבים, ברוך השם שזכינו שיש לנו ציבור כזה, ובעזרת השם הציבור הזה יתרבה, כל אחד משפיע על השני, ומה שיש עוד מזכה הרבים זה גם משפיע ממילא, בלי שום השתדלות, השפעה שממילא, על כלל ישראל. יהי רצון שמן השמים ירחמו עלינו שכלל ישראל, כל אחד ואחד שצריך חיזוק, יתחזק לעלות בדרגות של אמונה, ומידות טובות, ויראת שמים, צריכים סיעתא דשמיא לכל הדרגות האלה, ובעזרת השם מן השמים ירחמו עלינו שנזכה, כלל ישראל יזכו, להתעלות במדרגות שחייבים, ששייך וחייבים, ונזכה לסייעתא דשמיא בכל העניינים.

לעילוי נשמת

רבי **צבי אלימלך וגשל** זצ"ל

בן רבי **שמואל אהרן** זצ"ל

נלב"ע ז' אייר תשס"ח - תנצב"ה

לעילוי נשמת הגאון הגדול

רבי **צבי יהודה גרשנוביץ** זצ"ל

בן הגאון הצדיק רבי **ראובן יוסף** זצוק"ל

נלב"ע ב' דר"ח אייר - תנצב"ה

לעילוי נשמת הגאון הצדיק

רבי **שאול** ב"ר **משה ברזם** זצ"ל

חתן **מרן הקהילות יעקב** זצוק"ל

נלב"ע ו' אייר תשכ"ד - תנצב"ה